

بررسی تجارت جهانی

معاونت حمل و نقل - تیرماه ۹۶

با توجه به کاهش تجارت و ترانزیت در سطح جهانی؛

۱- آیا کاهش سهم ترانزیت ایران قابل توجیه میباشد؟

۲- آیا توسعه زیرساخت‌های حمل و نقلی در منطقه امری است منطقی؟

۳- وضعیت آتی ترانزیت و تجارت جهان چگونه میباشد؟

۱- آیا تجارت و ترانزیت جهانی روند کاهشی داشته است؟

پاسخ: حجم و ارزش تجارت پس از رکود سال ۲۰۰۹ تا سال ۲۰۱۴ روند صعودی داشته است؛ در سال ۲۰۱۵ کاهش در ارزش تبادلات تجاری اتفاق افتاده است در حالی که در حجم تبادلات تجاری افزایش رخ داده است. لیکن نرخ رشد حجم تبادلات تجاری کاهشی بوده است.

۲- آیا کاهش نرخ رشد تبادلات تجاری در سال ۲۰۱۵ ناشی از رکود می باشد؟

پاسخ: خیر، این کاهش در شرایط رشد اقتصادی اتفاق افتاده است و پیش بینی می شود که این نرخ روند صعودی تا سال ۲۰۲۲ داشته باشد.

۳- آیا توسعه زیرساخت های حمل و نقلی در منطقه امری است منطقی؟

پاسخ: علیرغم کاهش در نرخ رشد تجارت در سال ۲۰۱۵ این رشد همچنان مثبت میباشد و در سالهای آتی صعودی خواهد بود، لذا کشورهایی که بتوانند با توسعه زیرساخت ها و فراهم آوردن بسترها و خدمات مدیریتی و نرم افزاری مزیت حمل و نقلی ایجاد نمایند سهم ترانزیت بیشتری را بدست خواهند آورد. مقایسه عواید ناشی از افزایش سهم ترانزیت و هزینه های توسعه زیرساخت نشان دهنده توجیه و یا عدم توجیه توسعه می باشد.

فهرست مطالب

- تجارت بین هند و آسیای مرکزی
- روند تجارت جهانی
- تجارت منطقه آسیا و اقیانوسیه
- تجارت منطقه قفقاز و آسیای مرکزی

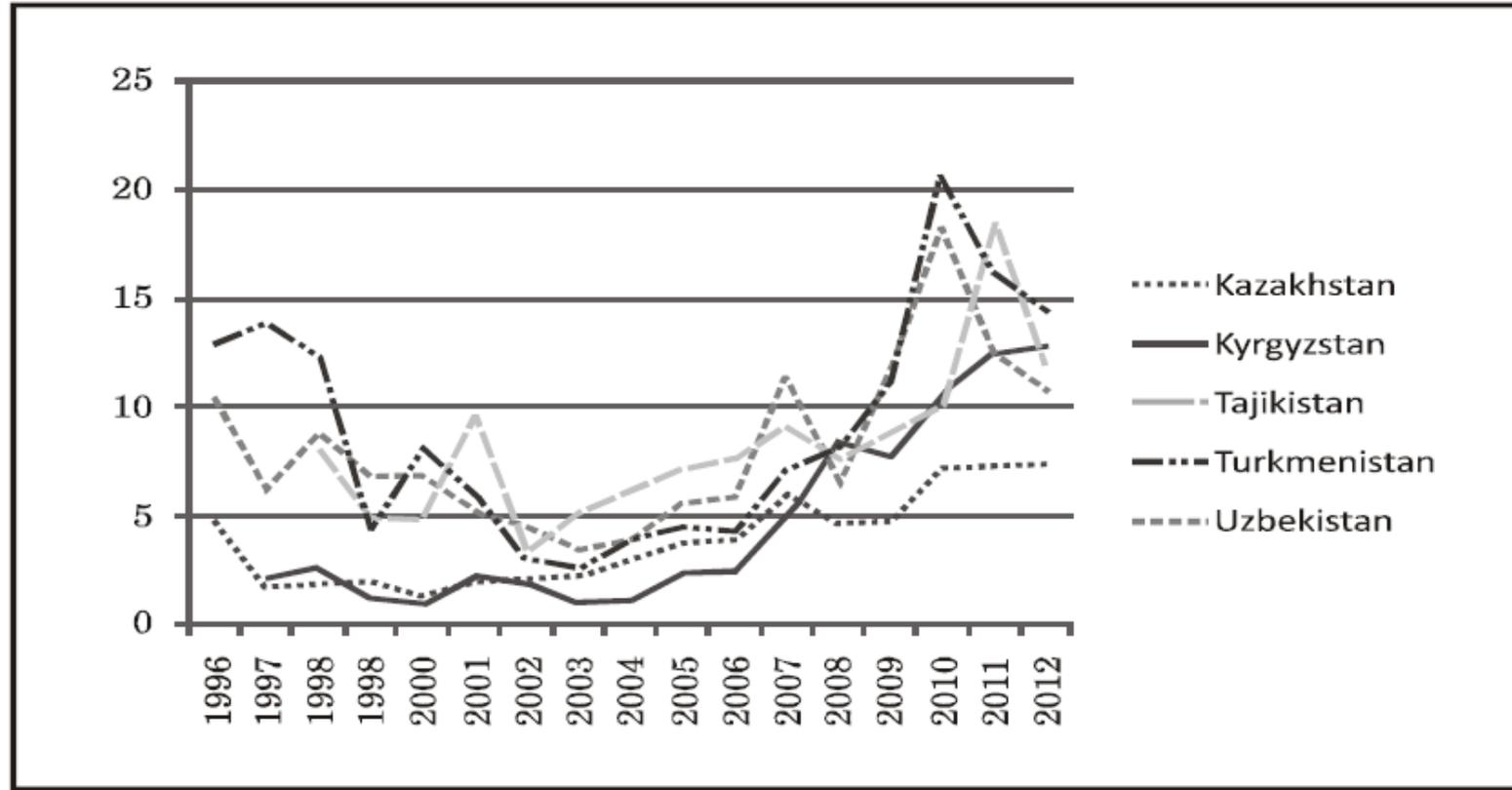
۱- تبادلات تجاری بین هند و آسیای مرکزی در چند سال اخیر
افزایش داشته است یا کاهش؟

پیش بینی پتانسیل تجارت

مدل جاذبه

$$Trade_{ij} = \alpha GDP_i^{\beta_1} GDP_j^{\beta_2} / Distance_{ij}^{\beta_3}$$

$(Trade\ Potential\ Index)_t = (Predicted\ total\ trade\ from\ the\ Model)_t / (Actual\ bilateral\ trade)_t$

متوسط رشد GDP

Year	Kazakhstan	Kyrgyzstan	Tajikistan	Turkmenistan	Uzbekistan	India
1991-1999	-4.8	-4.4	-10.2	-2.6	-0.5	5.8
2000-2009	8.6	4.7	9.0	7.4	6.5	6.9
2010-2012	6.6	1.5	7.3	11.7	8.3	6.7
2013	6	11	7.4	10.2	8	6.5
2014	4.2	4	6.7	10.3	8.1	7.2
2015	1.2	3.5	6	6.5	8	7.9

✓ رشد منفی GDP در دهه ۱۹۹۰ تا ۲۰۰۰ در کشورهای آسیای مرکزی به دلیل انحلال شوروی سابق

✓ آغاز بهبود رشد GDP از سال ۲۰۰۰

✓ رشد GDP بالا در تمامی کشورها (به استثنای قرقیزستان و به دلیل انقلاب این کشور در سال ۲۰۰۵)

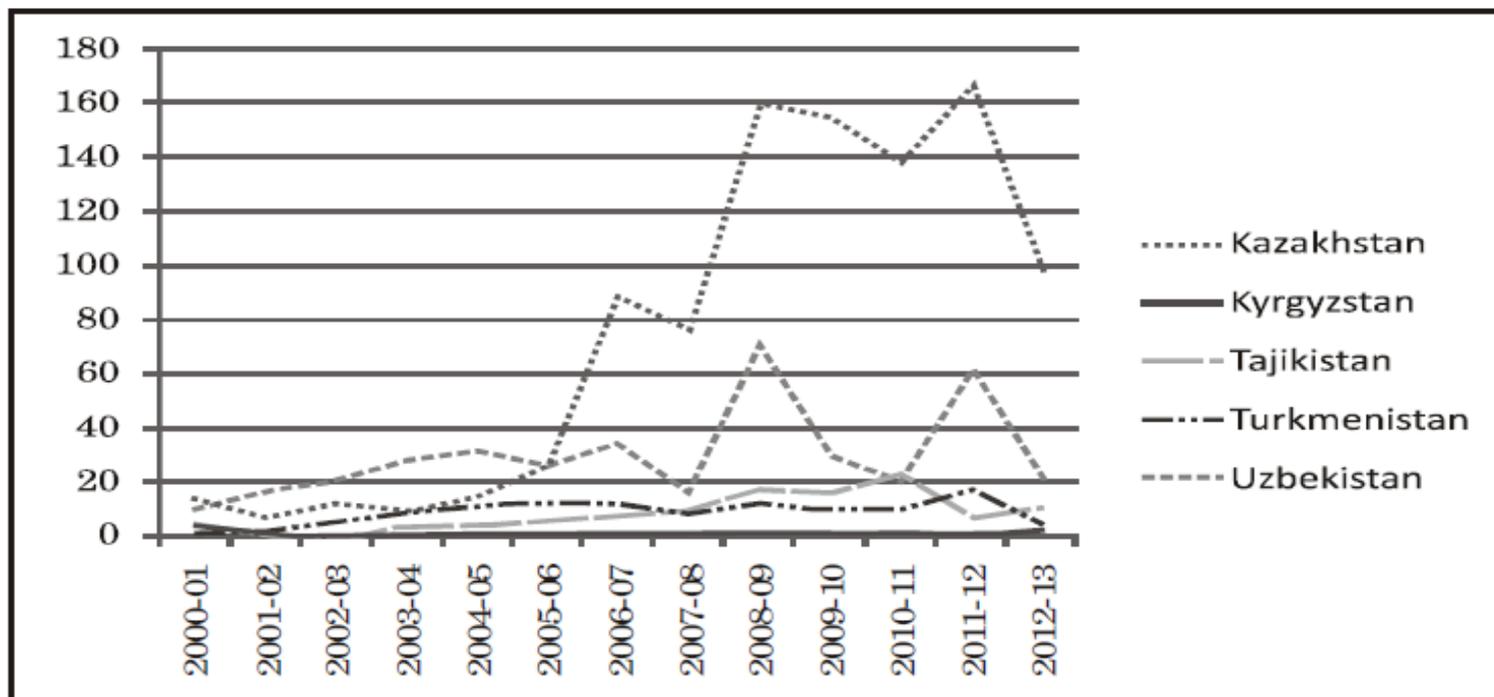
✓ ۲۰ برابر شدن واردات و ۱۶ برابر شدن صادرات کشور هند پس از آزادسازی اقتصادی ۱۹۹۱

پیش بینی افزایش پتانسیل تجارت با توجه به رشد GDP در کشورهای آسیای مرکزی و هند

افزایش تجارت هند و کشورهای آسیای مرکزی در دهه گذشته

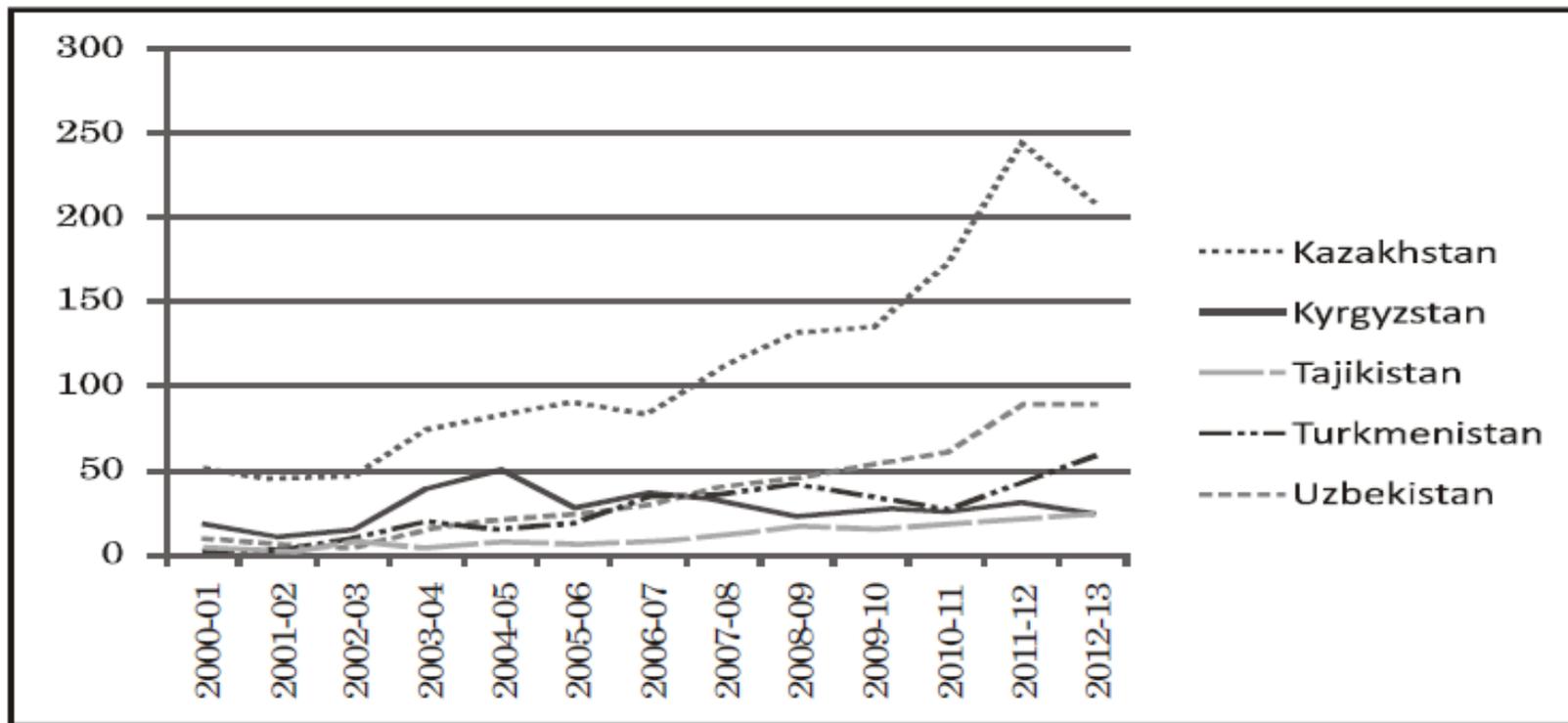
- ✓ رکود اقتصادی و کاهش قیمت نفت خام در سال ۲۰۰۹
- ✓ همبستگی زیاد صادرات کشورهای آسیای مرکزی به قیمت برخی کالاها؛
قزاقستان - نفت خام / ازبکستان - پنبه / ترکمنستان - انرژی

واردات هند از کشورهای آسیای مرکزی (میلیون دلار)

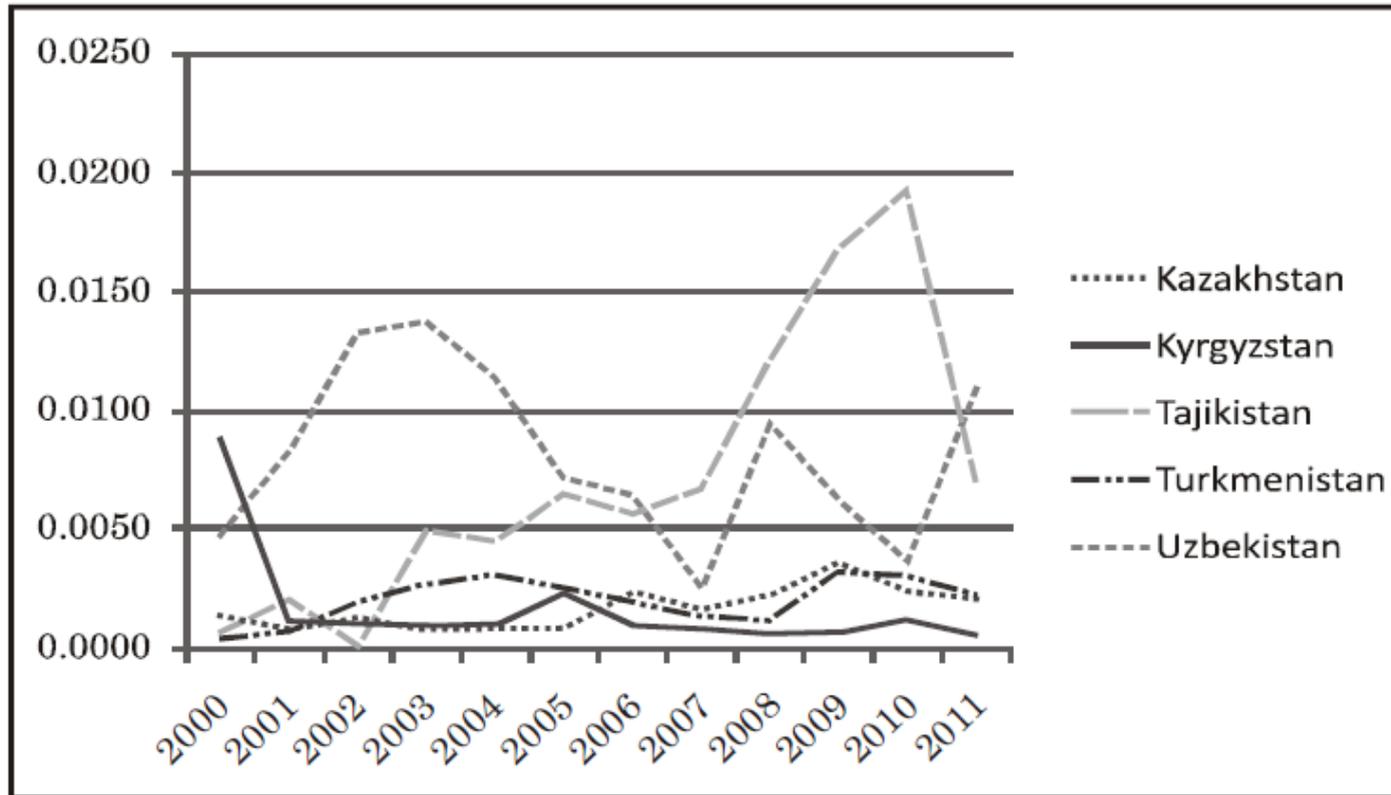

افزایش تجارت هند و کشورهای آسیای مرکزی در دهه گذشته

صادرات هند به کشورهای آسیای مرکزی (میلیون دلار)

سهم کم هند در تجارت کشورهای آسیای مرکزی

سهم هند در صادرات
کشورهای آسیای مرکزی

Share of Central Asia's exports
going to India

در سال ۲۰۱۵ ارزش صادرات هند به
کشورهای آسیای مرکزی ۴۹۶ میلیون دلار
بوده است.

<http://atlas.media.mit.edu/>

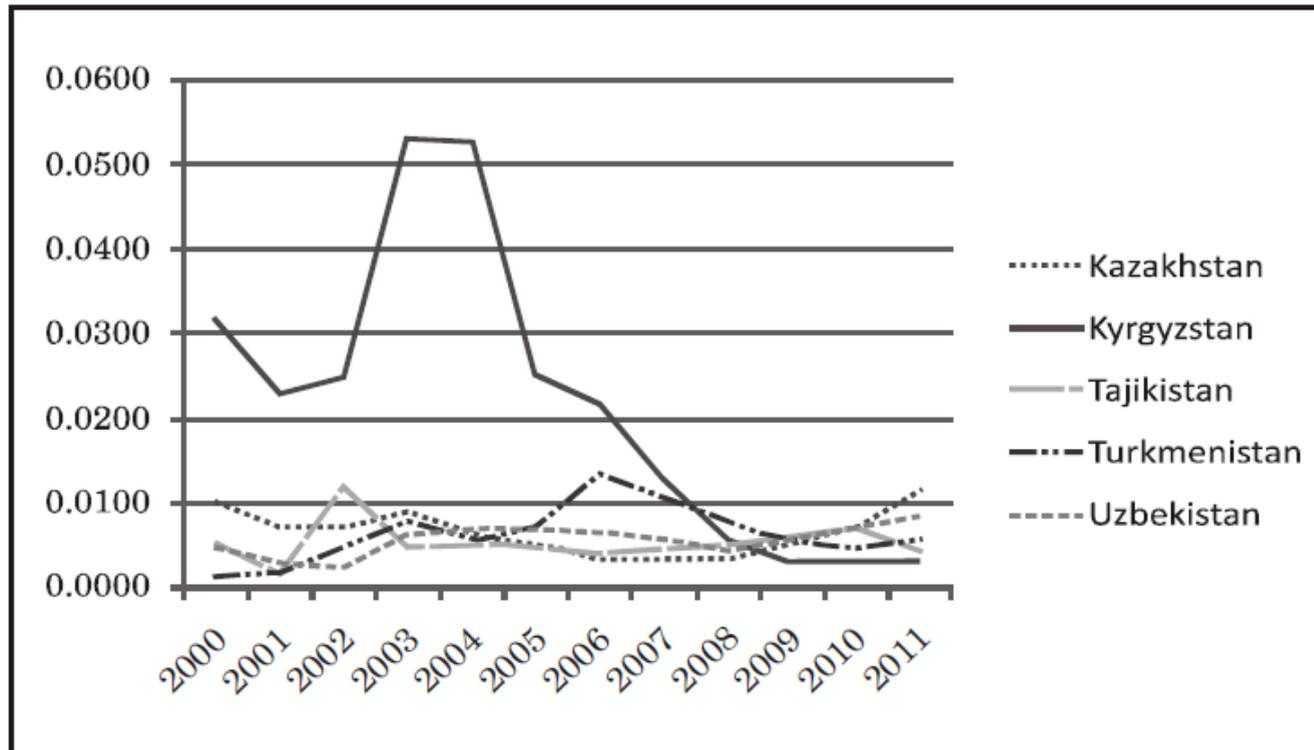
سهم کم هند در تجارت کشورهای آسیای مرکزی

سهم هند در واردات
کشورهای آسیای مرکزی

Share of Central Asia's imports
coming from India

در سال ۲۰۱۵ ارزش واردات هند از
کشورهای آسیای مرکزی ۳۷۰ میلیون دلار
بوده است.

<http://atlas.media.mit.edu/>

کالاهای اصلی صادراتی هند به کشورهای آسیای مرکزی

قهوه، چای، ادویه‌جات، فرآورده‌های دارویی، تجهیزات برقی و مکانیکی

کالاهای اصلی وارداتی هند از کشورهای آسیای مرکزی

جواهرات، مواد شیمیایی، آهن و فولاد، ماشین‌آلات، روغن‌های معدنی، محصولات مسی، پلاستیکی، چوبی و چرم

در بین کالاهای ترانزیتی کالاهای با ارزش اقتصادی کمتر (در واحد حجم) درآمد ترانزیتی بیشتر برای ایران خواهد داشت.

بررسی مسیرهای مختلف دسترسی هند به آسیای مرکزی

از خاک چین

از خاک ایران

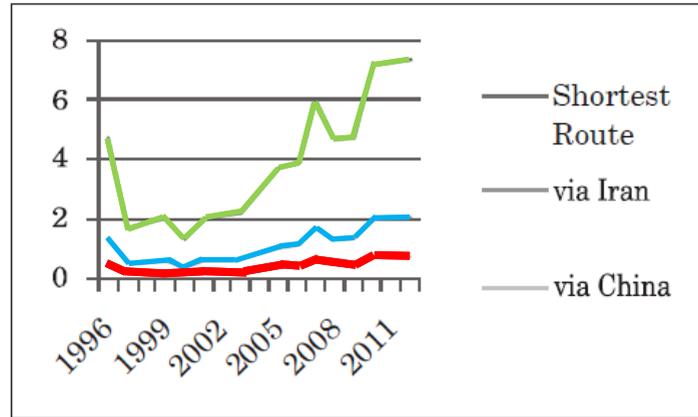
کوتاه‌ترین مسیر
از خاک پاکستان و افغانستان

عدم کارایی به نسبت شرایط فعلی

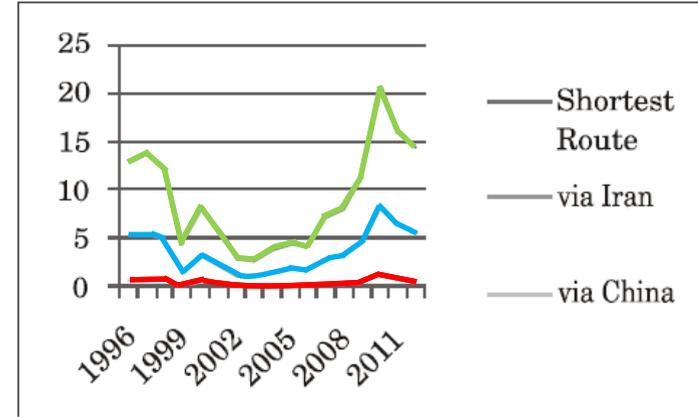
افزایش ضریب پتانسیل تجارت، ۲ تا ۳ برابر

افزایش ضریب پتانسیل تجارت، ۱۰ تا ۱۵ برابر

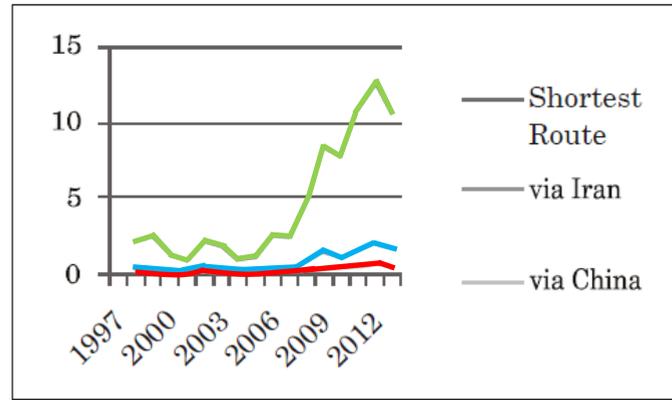
Kazakhstan

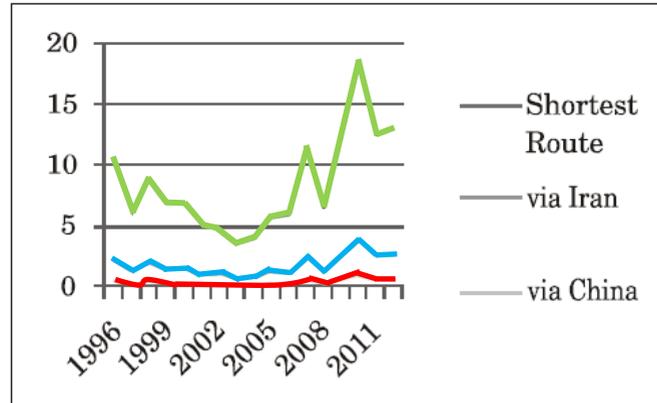
Turkmenistan

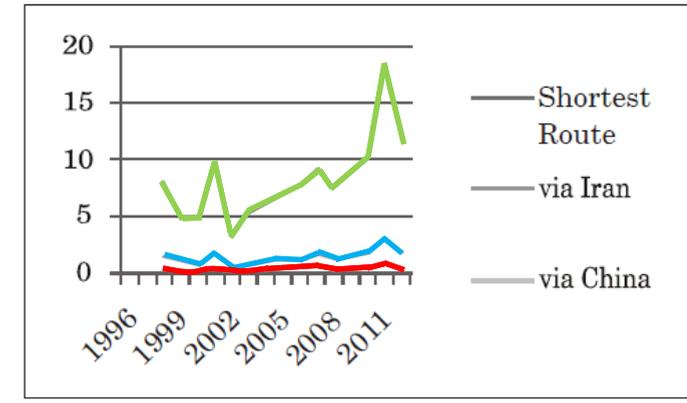
Tajikistan

Uzbekistan

Kyrgyzstan

جمع‌بندی

- ✓ آیا پتانسیل تجارت هند و کشورهای آسیای مرکزی توجیه‌کننده سرمایه‌گذاری در توسعه زیرساخت‌های کشور (به منظور جذب ترانزیت) می‌باشد؟
- ✓ مزیت نسبی مسیر ایران به سایر مسیرها
- ✓ پتانسیل نسبی ایران برای ترانزیت مواد اولیه مورد نیاز کشورهای آسیای مرکزی از هند (با توجه به پیش‌بینی احداث کارخانجات تولیدی با سرمایه‌گذاری کشور چین در آسیای مرکزی در سال‌های آتی)

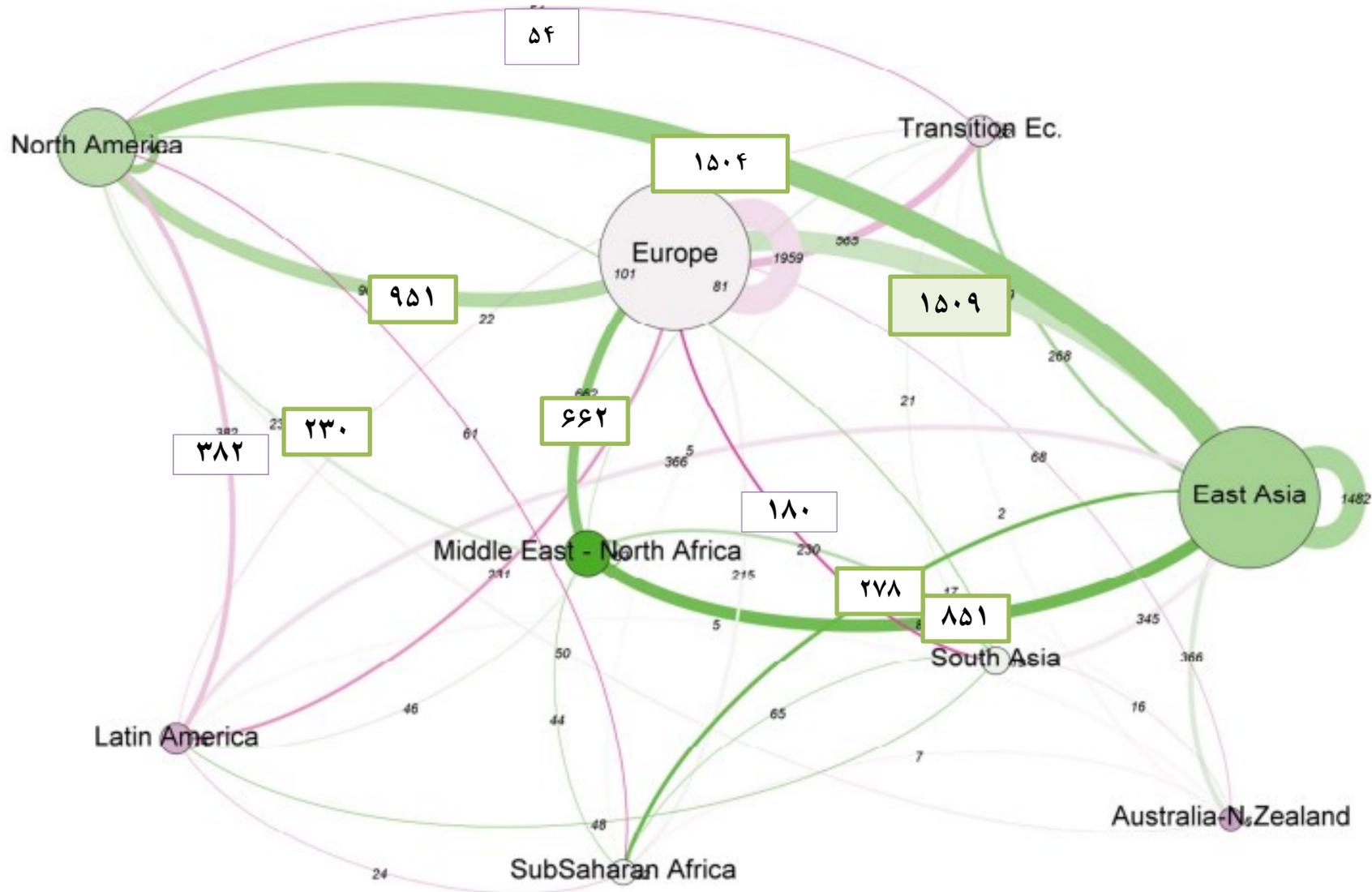
جمع‌بندی

راهکارهای افزایش مزیت مسیر ایران

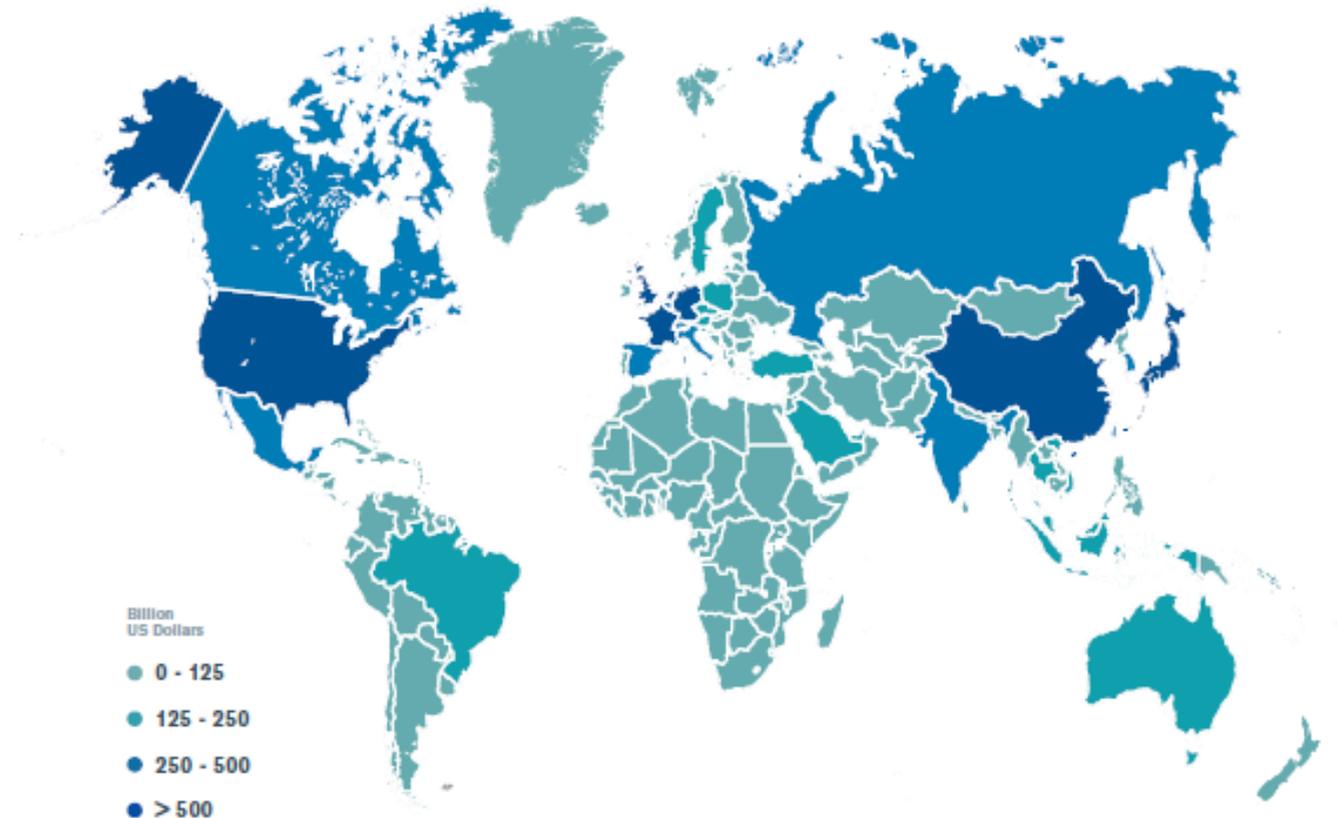
- ✓ توسعه زیرساخت‌های حمل و نقلی؟
- ✓ ارتقا و بهره‌مندی از سیستم‌های نرم‌افزاری در بنادر و سایر زیرساختها
- ✓ تمرکز بر سیستم‌های IT و استفاده از تکنولوژی نوین در فرآیندهای گمرک و سازمان مبارزه با قاچاق کالا و ارز
- ✓ روانسازی فرآیندهای حقوقی و قانونی در کشور
- ✓ لزوم مذاکره با کشورهای مبدا و مقصد جهت گسترش همکاری‌های حمل و نقلی، حقوقی و قانونی فیما بین

۲- مبادلات تجاری در چند سال اخیر در کشورهای جهان چگونه بوده است؟

تجارت بین مناطق مختلف، ۲۰۱۴؛ (میلیارد دلار)

اقتصاد کشورها بر حسب تجارت کالا، ۲۰۱۵

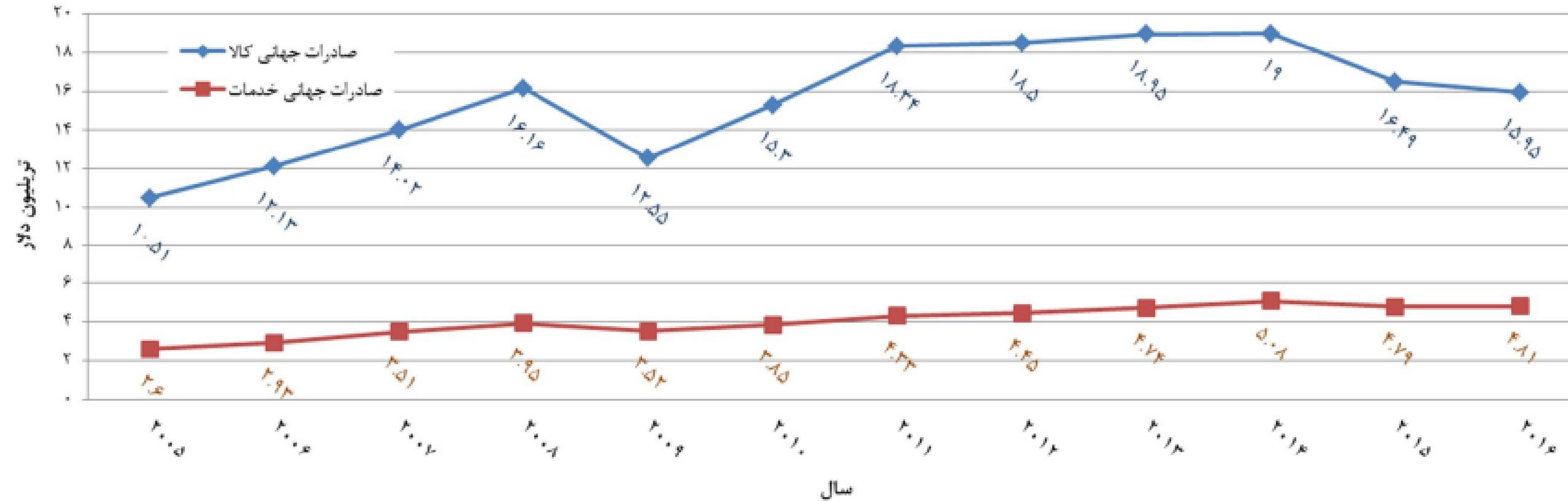

۱۰ بازیگر برتر تجارت جهانی ۵۱٪ از سهم تجارت را شامل میشوند

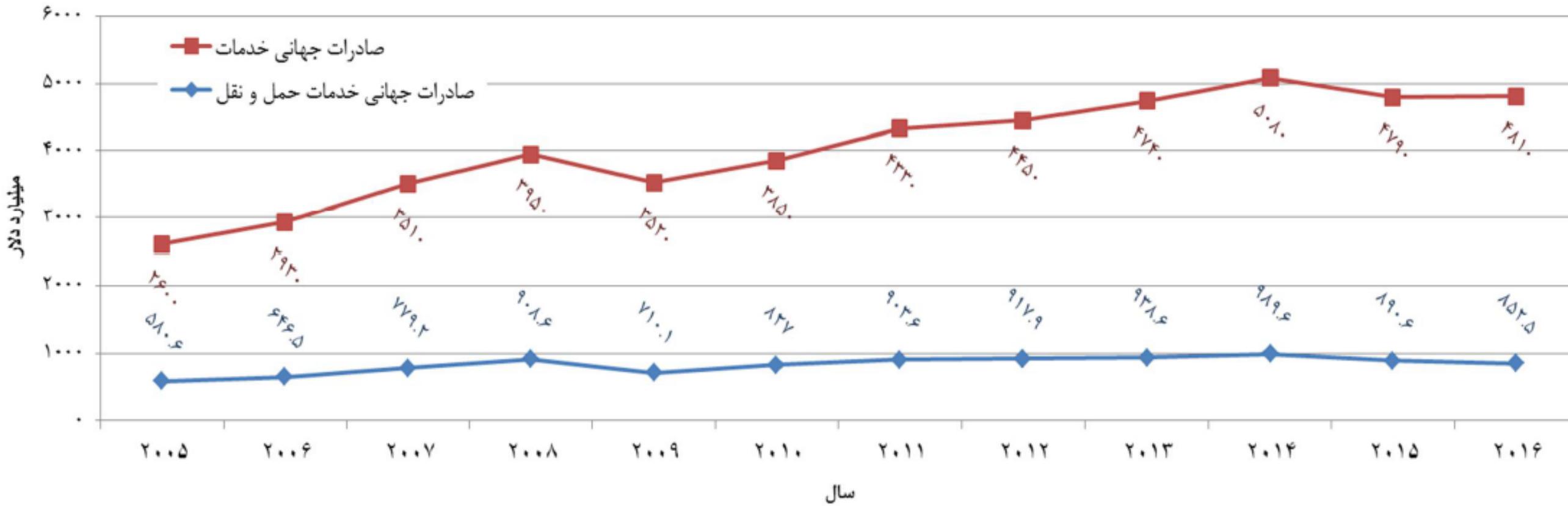
۴۱٪ سهم تجارت مربوط به اقتصادهای در حال توسعه

ارزش تجارت کالایی در سال ۲۰۱۵
US\$ 16.2 tn

ارزش صادرات جهانی کالا و خدمات در طول ۱۲ سال گذشته (منبع WTO)

صادرات جهانی خدمات و خدمات حمل و نقل در طول ۱۲ سال گذشته (منبع WTO)

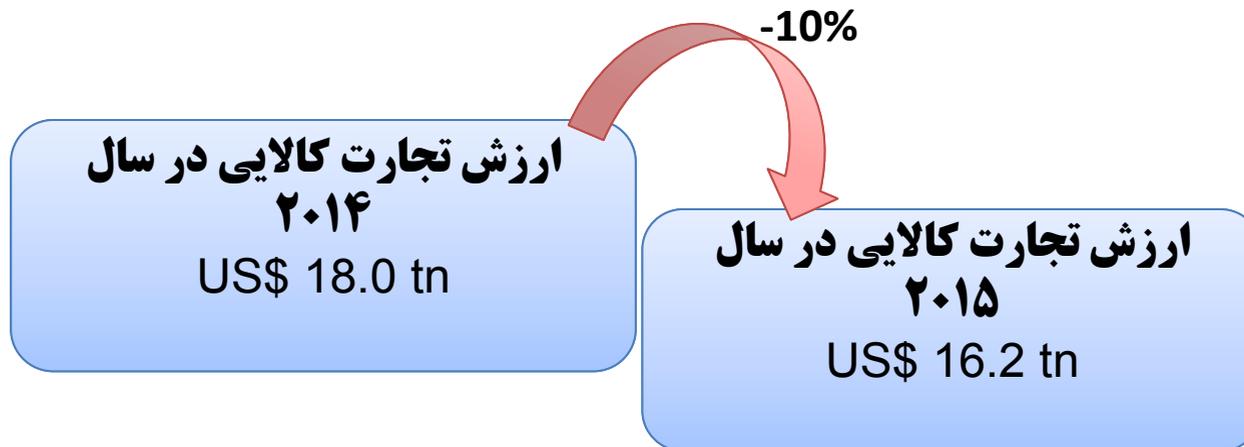

روند تجارت جهانی

✓ روند صعودی تجارت جهانی پس از رکود بزرگ (۲۰۰۹)

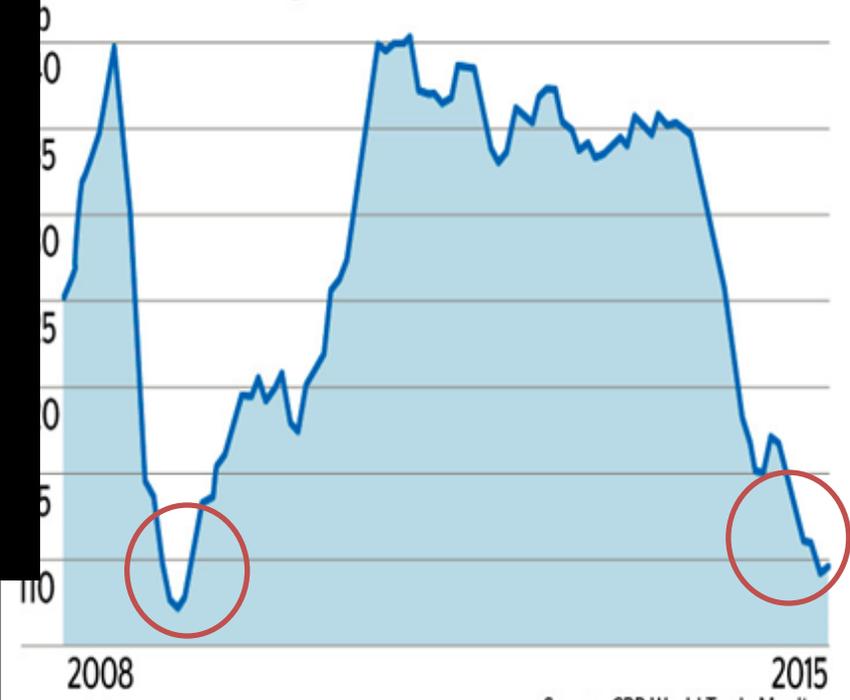
✓ رشد سالانه ۲٪ ای تجارت جهانی از سال ۲۰۱۱ تا ۲۰۱۴

✓ کاهش ۱۰٪ ای ارزش تجارت در سال ۲۰۱۵ (کالا)

کاهش در ارزش تجارت جهانی؛ علیرغم افزایش حجم مبادلات

World trade by value

Source: CPB World Trade Monitor

تفاوت رکود سال ۲۰۱۵ و ۲۰۰۹

۱. رکود سال ۲۰۰۹، نتیجه بحران اقتصادی سال ۲۰۰۸؛ رکود سال ۲۰۱۵ در شرایط

رشد اقتصادی

۲. فروپاشی تجارت در سال ۲۰۰۹ مربوط به کشورهای توسعه یافته؛ در سال ۲۰۱۵

مربوط به کشورهای در حال توسعه

مقایسه افت رشد تجارت در سال ۲۰۰۹ و ۲۰۱۵؛ اهمیت کشورهای آسیای شرقی

	2009				2015			
	Decline (percentage)		As a percentage of decline in world trade		Decline (percentage)		As a percentage of decline in world trade	
	Imports	Exports	Imports	Exports	Imports	Exports	Imports	Exports
Developed countries	-25	-22	64	54	-11	-11	51	50
East Asia	-17	-16	14	16	-12	-4	26	9
Latin America	-25	-25	6	6	-10	-15	5	8
South Asia	-16	-17	2	2	-13	-17	4	4
Sub-Saharan Africa	-10	-29	1	3	-11	-28	2	6
Transition economies	-36	-41	5	7	-32	-31	8	10
West Asia/North Africa	-35	-43	8	13	-8	-22	4	13

Source: UNCTAD secretariat calculations.

❖ رکود سال ۲۰۰۹؛ کاهش تقاضای کشورهای توسعه یافته؛ کاهش واردات کالاهای واسطه ای؛ کاهش صادرات کشورهای آسیای شرقی

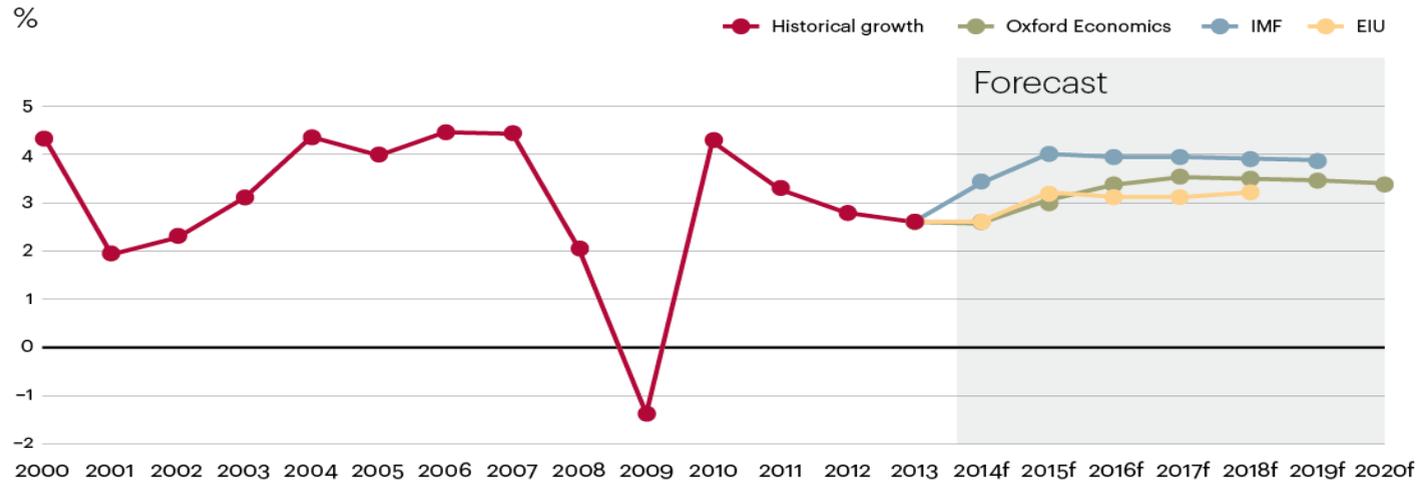
✓ سهم کشورهای آسیای شرقی در رکود سال ۲۰۰۹، ۱۴٪ واردات و ۱۶٪ صادرات

❖ اهمیت بیشتر نقش کشورهای آسیای شرقی در رکود سال ۲۰۱۵

✓²⁸ سهم کشورهای آسیای شرقی در رکود سال ۲۰۱۵، ۹٪ واردات و ۲۶٪ صادرات

پیش بینی نرخ رشد GDP و حجم تجارت جهانی (%)

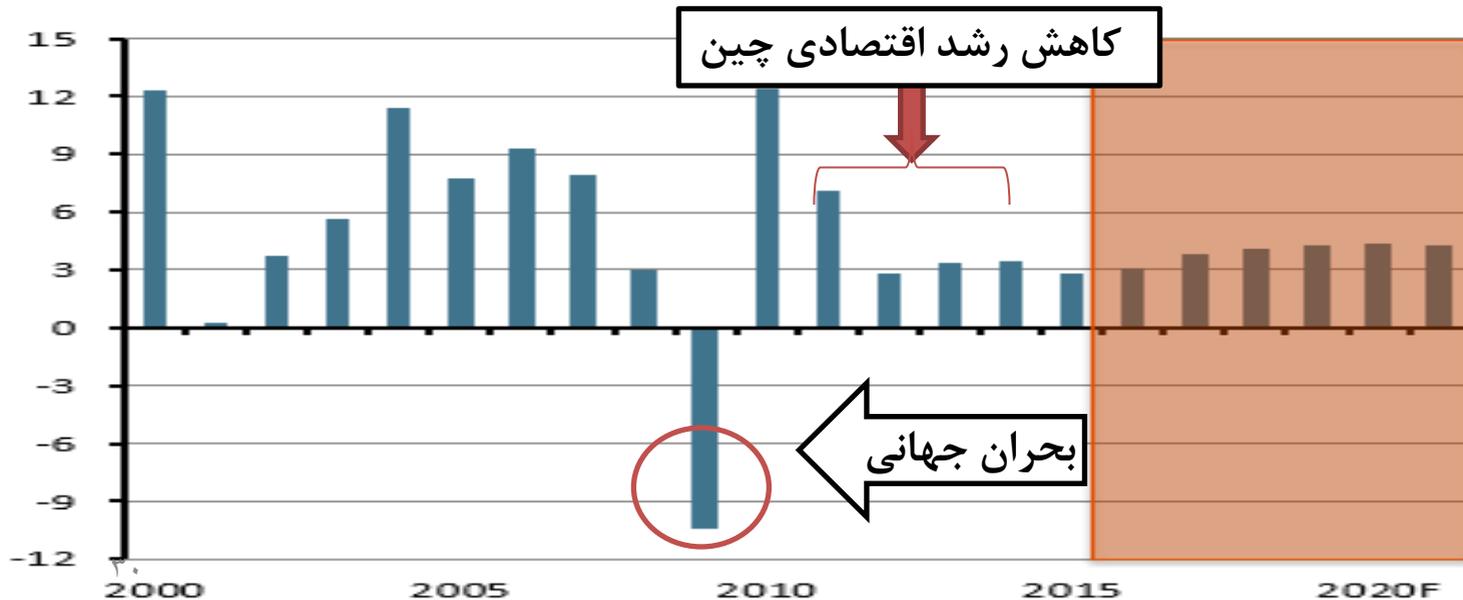
Real annual GDP growth rate

■ نرخ رشد GDP و نرخ رشد حجم تجارت جهانی دارای همبستگی می باشند.

World trade volumes 2000-2021F

Per cent change over previous year, goods and services

■ پیش بینی ها حاکی از افزایش اندک نرخ رشد GDP و نرخ رشد حجم تجارت جهانی می باشد.

جمع بندی

✓ کاهش میزان تجارت در سال ۲۰۱۵ ، کاهش در ارزش تجارت بوده است و حجم مبادلات روند افزایشی داشته است.

✓ پیش بینی ها حاکی از صعودی بودن تجارت در سالهای آتی می باشد.

✓ با توجه به افزایش روند تجارت در سالهای آتی ، میتوان با توسعه زیرساخت های نرم افزاری و مدیریتی سهم بیشتری از تجارت و ترانزیت را کسب نمود.

۳- تبادلات تجاری منطقه آسیا و اقیانوسیه در چند سال اخیر
افزایش داشته است یا کاهش؟

تجارت کشورهای آسیا-اقیانوسیه

- دارا بودن بیشترین سهم تجارت در دنیا (۴۰٪)
- کاهش شدید حجم مبادلات در سال ۲۰۱۵: افت ۹,۷٪ صادرات و ۱۵٪ واردات

۲۰۱۶	۲۰۱۵	۲۰۱۴	۲۰۱۳	۲۰۱۲	۲۰۱۱	۲۰۱۰	حجم تجارت (میلیارد دلار)
۵۴۷۷	۵۷۲۵	۶۷۳۶	۶۸۱۴	۶۶۷۰	۶۳۹۴	۵۱۷۷	واردات
۶۰۳۸	۶۳۱۴	۷۰۰۶	۶۸۹۰	۶۷۵۳	۶۶۰۷	۵۵۲۷	صادرات

۲۰۱۵	۲۰۱۴	۲۰۱۳	
۶,۹	۷,۳	۷,۸	چین
۲,۲	۲,۵	۲,۴	استرالیا
۴,۸	۵	۵,۶	اندونزی
۱,۲	۰,۳	۲	ژاپن
۲,۶	۳,۳	۲,۹	کره
۵	۶	۴,۷	مالزی
۳,۴	۳,۶	۲,۷	نیوزلند
۵,۹	۶,۲	۷,۱	فیلیپین
۲,۷	۲,۷	۲,۵	کلیه کشورهای جهان

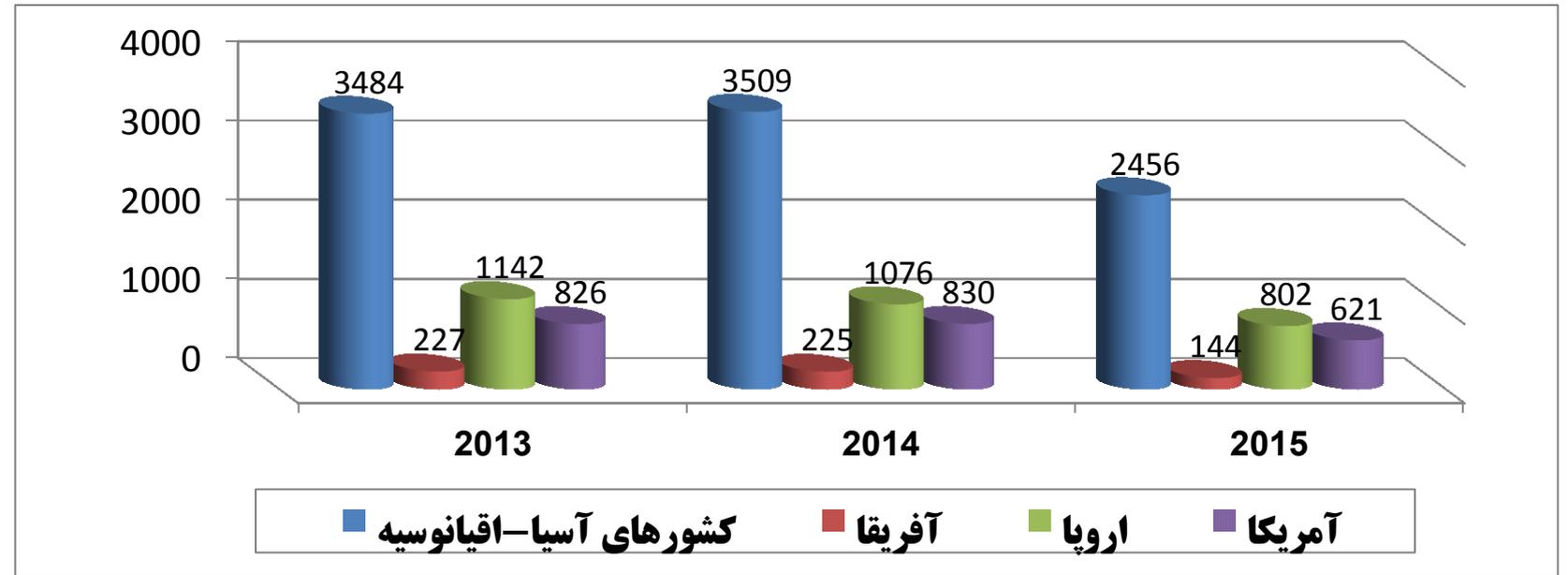
متوسط رشد GDP

عمده دلایل کاهش تجارت کشورهای آسیا-اقیانوسیه

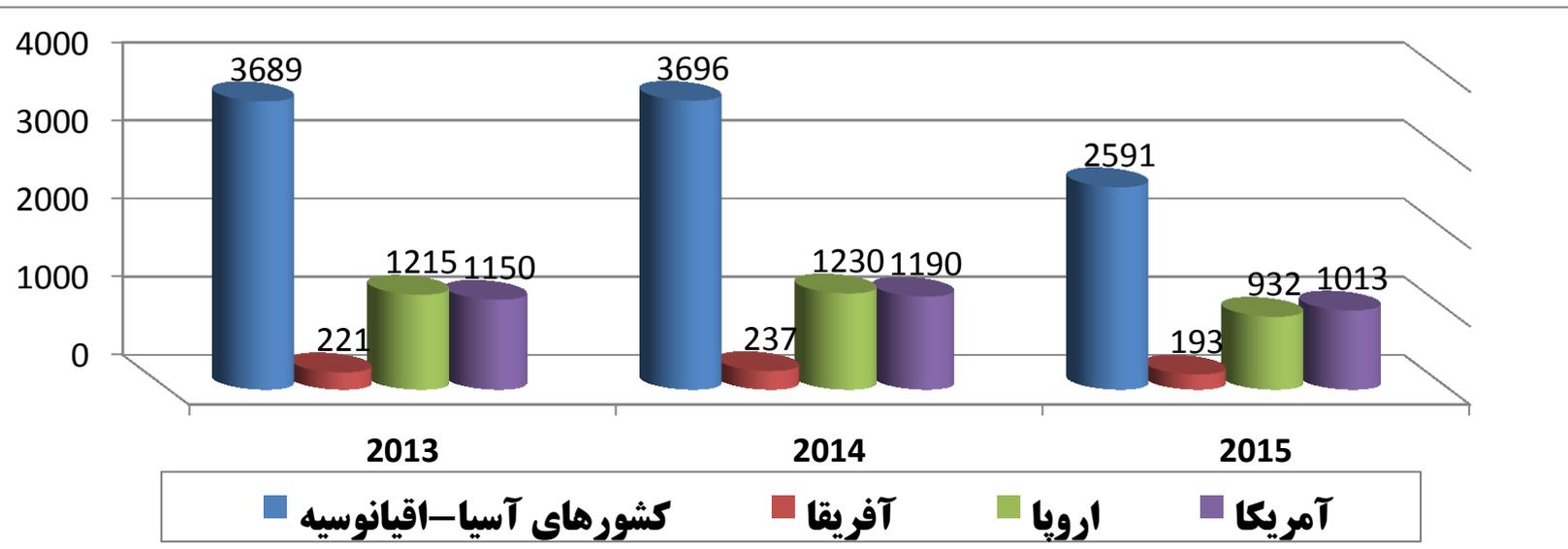
- کاهش سرعت رشد اقتصادی در کشور چین (افت GDP از ۷,۷٪ در سال ۲۰۱۳ به ۶,۹٪ در سال ۲۰۱۵)
- پایین ترین میزان GDP در کشور روسیه (۳,۷٪) در سال ۲۰۱۵ به دلیل کاهش قیمت نفت و تحریم های تجاری
- افت چشمگیر میزان GDP کشور برزیل (بزرگترین شریک تجاری آن کشور چین (۱۸٪) می باشد) از ۳,۹٪ به ۲,۹٪ در سال ۲۰۱۵

تجارت بین کشورهای آسیا-اقیانوسیه با سایر قاره ها

واردات (میلیارد دلار)

صادرات (میلیارد دلار)

بررسی تجارت کشور چین

حجم مبادلات کشور چین طی سال های اخیر (تریلیون دلار)

۲۰۱۵	۲۰۱۴	۲۰۱۳	۲۰۱۲	۲۰۱۱	
۱,۲۷	۱,۵۳	۱,۵۶	۱,۴۲	۱,۳۹	واردات
۲,۲۷	۲,۳۷	۲,۲۵	۲,۱۲	۲,۰۴	صادرات

مبادلات کشور چین در سال ۲۰۱۵ (میلیون دلار)

آفریقا	آسیا-اقیانوسیه	اروپا	آمریکا	حجم کل	
۴۲۰۴۹ (%.۴,۲)	۳۳۶۳۹۰۲ (%.۴۹,۹)	۱۱۲۱۳۰۰۶ (%.۱۵,۴)	۹۸۹۳۸۲۹ (%.۱۶,۷)	۱۲۷۱۹۵۱	واردات
۴۵۴۹۹ (%.۴,۸)	۴۷۳۹۴۷۷ (%.۴۸)	۱۴۲۱۸ (%.۱۶,۱)	۹۰۹۹ (%.۲۵,۱)	۲۲۷۴۹۴۹	صادرات

مبادلات کشور چین با سایر کشورهای آسیایی طی سال های اخیر (میلیارد دلار)

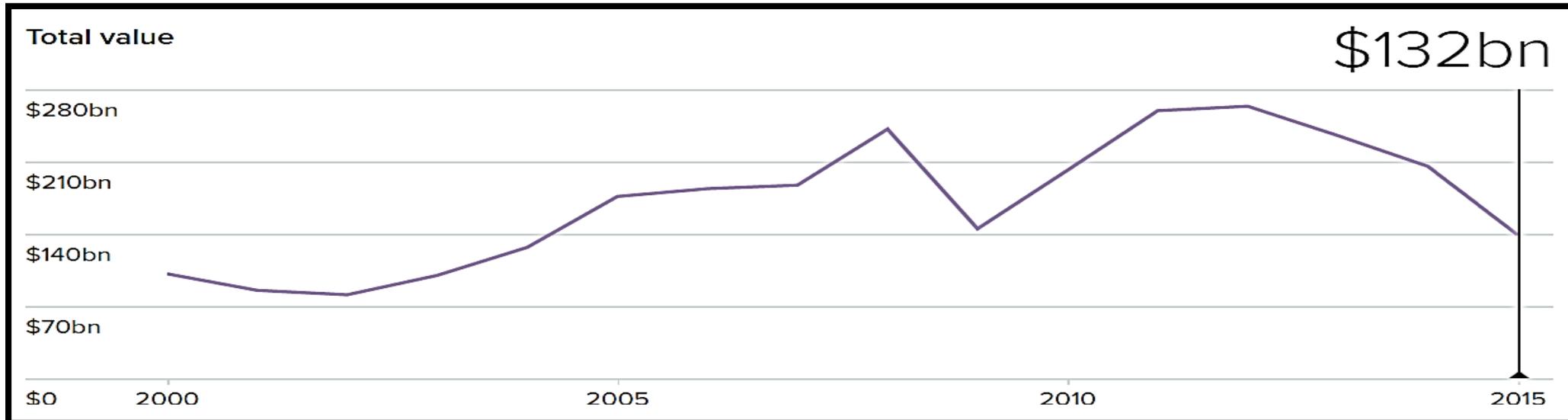
۲۰۱۵	۲۰۱۴	۲۰۱۳	
۱۰۴	۱۱۳,۷	۹۷,۵	حجم مبادلات

تأثير افت اقتصادی کشور چین در سال ۲۰۱۵ (میلیارد دلار)

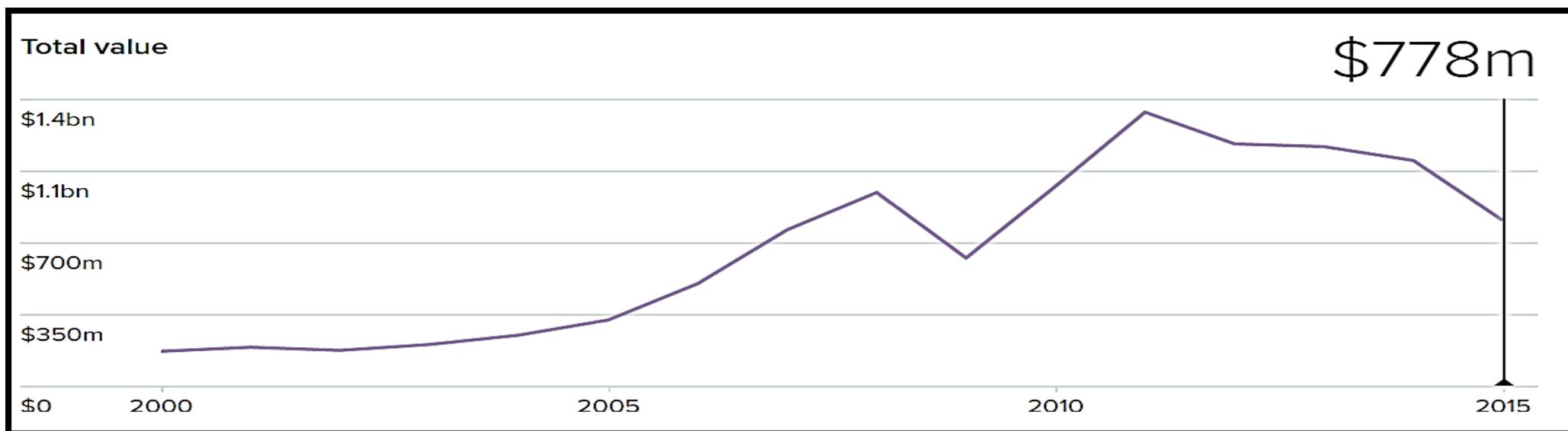
آفریقا	آمریکا	اروپا	خاورمیانه	اقیانوسیه	آسیا	
۷,۵۹	۳۶,۸۶	۴۰,۴۴	۲۱,۲۴	۲۹,۰۲	۵۳,۶۲	

افت ۴ میلیارد دلار ارزش تجارت با کشور ایران

عمده کاهش تجارت منطقه

تجارت بین خاورمیانه و
کشورهای اروپایی

تجارت بین کشورهای
شرق آسیا (کره و ژاپن) و
کشورهای شمال و مرکز
آسیا (روسیه، ازبکستان و
قزاقستان)

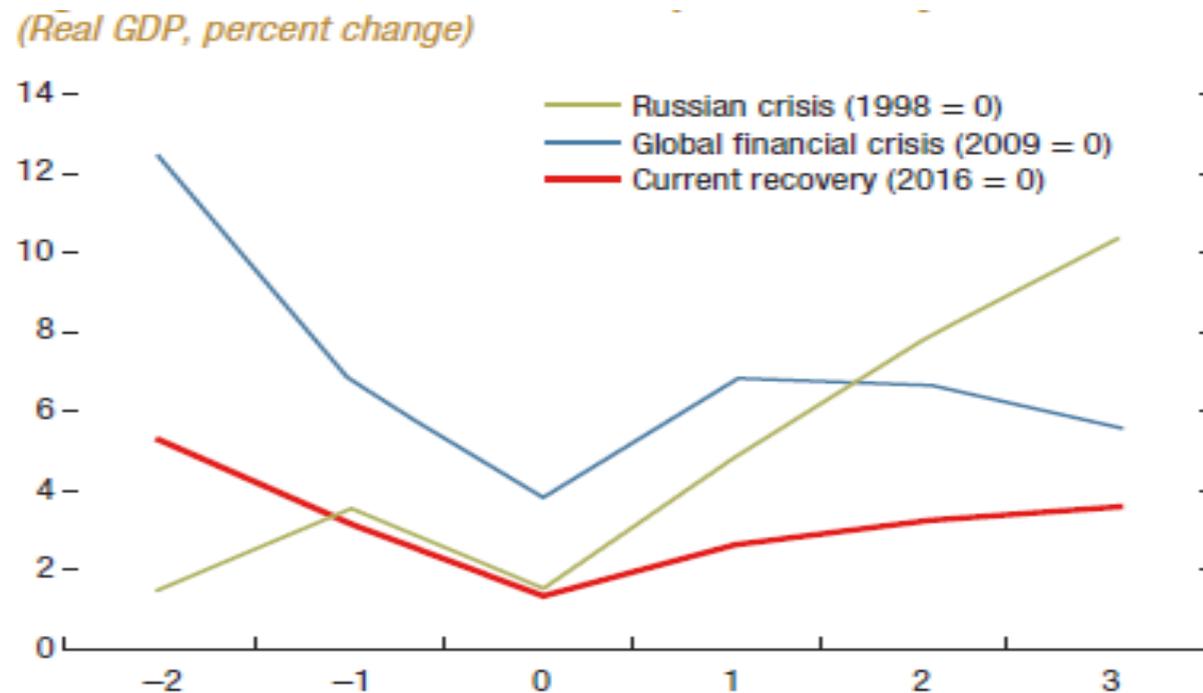
۴- تبادلات تجاری منطقه قفقاز و آسیای مرکزی در چند سال اخیر
افزایش داشته است یا کاهش؟

عوامل تاثیرگذار بر رشد اقتصادی کشورهای آسیای مرکزی و قفقاز

■ بحران مالی ۲۰۰۸-۲۰۰۹؛ بحران مالی جهانی « توسط بسیاری از اقتصاددانان بعنوان بدترین بحران مالی از زمان رکود بزرگ دهه ۱۹۳۰ شناخته می‌شود.»

■ بحران مالی ۱۹۹۸ روسیه؛ بحران روبل « در آگوست ۱۹۹۸ ضربه شدیدی بر اقتصاد روسیه وارد کرد.»

■ کاهش شدید قیمت نفت در سال ۲۰۱۶؛ بحران نفتی و رکود اقتصادی « به ویژه در کشورهای صادر کننده انرژی»

بهبود نسبی عوامل اقتصادی

■ نرخ رشد جهانی برای سال ۲۰۱۷ معادل ۳,۵ درصد و برای سال ۲۰۱۸ معادل ۳,۶ درصد پیش بینی می شود که نشان دهنده یک بهبود مستمر نسبت به نرخ رشد ۳,۱ درصدی سال ۲۰۱۶ می باشد.

Real GDP Growth, 2015–18

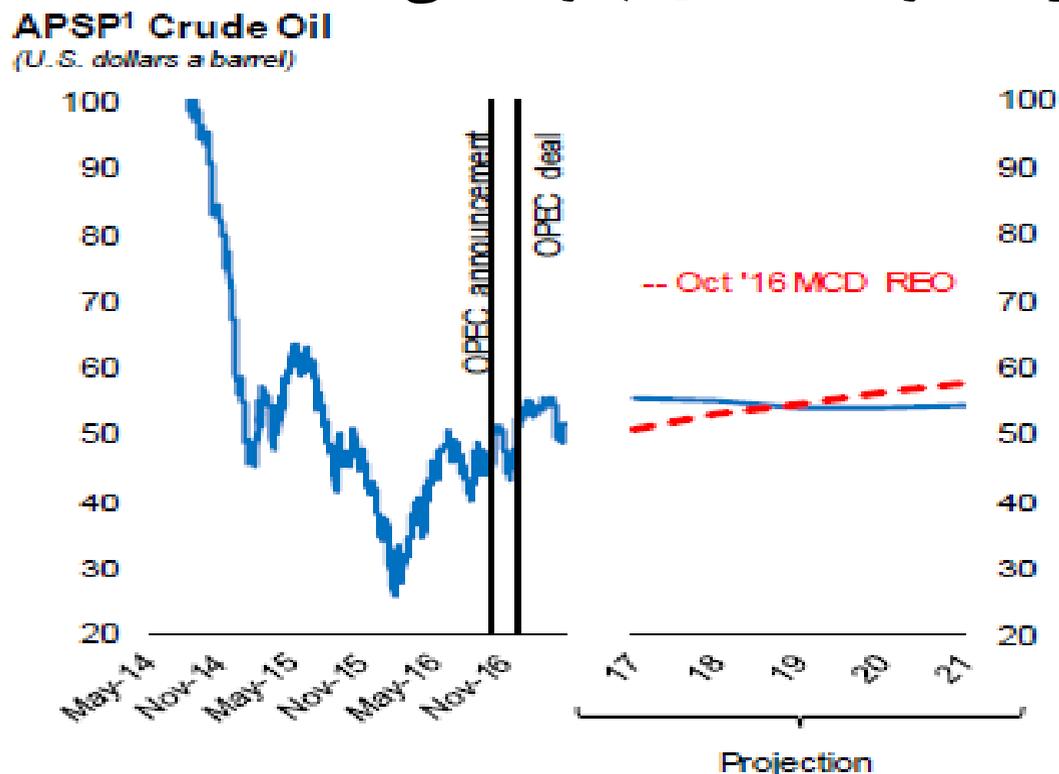
	2015	2016	2017	2018
World	3.4	3.1	3.5	3.6

بهبود نسبی عوامل اقتصادی

■ افزایش رشد اقتصادی مطلوبتر در روسیه به عنوان کشور وارد کننده نیروی کار از کشورهای CCA در سالهای اخیر

■ بهبود رشد چین به عنوان یک سرمایه گذار و شریک تجاری مهم (به ویژه در بخش انرژی) منطقه CCA

■ در سال ۲۰۱۷ قیمت نفت و سایر محصولات کلیدی بهبود نسبی یافته است.

CCA: Central Asia and Caucasus

تأثیر عوامل کلیدی تأثیرگذار بر رشد اقتصادی کشورهای آسیای مرکزی و قفقاز

- بهبود شرایط خارجی در سال ۲۰۱۶ بیش از پیش بینی های انجام شده
- تمامی این عوامل نشان دهنده رشد اقتصادی کشورهای CCA در سالهای آتی می باشد
- رشد اقتصادی منطقه CCA در سال ۲۰۱۶ معادل ۲.۴ درصد بوده که ۱ درصد از رشد پیش بینی شده بالاتر بوده است
- رشد ۳.۱ درصد در سال ۲۰۱۸ و ۴.۱ درصد در سال ۲۰۱۹ و ۴.۳ درصد در سالهای ۲۰۱۸ تا ۲۰۲۲

	Projections					
	Average 2011–12	2013	2014	2015	2016	2017
Real GDP Growth	8.7	6.6	5.3	3.2	1.3	2.6
<i>(Annual change; percent)</i>						
Armenia	7.9	3.3	3.6	3.0	3.2	3.4
Azerbaijan	11.9	5.8	2.8	1.1	-2.4	1.4
Georgia	6.1	3.4	4.6	2.8	3.4	5.2
Kazakhstan	8.1	6.0	4.3	1.2	-0.8	0.6
Kyrgyz Republic	3.9	10.9	4.0	3.5	2.2	2.3
Tajikistan	7.9	7.4	6.7	6.0	6.0	4.5
Turkmenistan	13.6	10.2	10.3	6.5	5.4	5.4
Uzbekistan	6.9	8.0	8.1	8.0	6.0	6.0

تأثیر قیمت نفت رشد اقتصادی کشورهای آسیای مرکزی و قفقاز

- کاهش رشد اقتصادی شدید در کشورهای صادر کننده نفت به علت کاهش ناگهانی قیمت نفت و نیز کاهش واردات انرژی چین در سالهای اخیر
- پیش بینی رشد اقتصادی در کشورهای **صادر کننده** نفت برای سال ۲۰۱۸ ، **۴,۱ درصد**

- پیش بینی رشد اقتصادی در کشورهای **وارد کننده** نفت برای سال ۲۰۱۸ ، **۳,۹ درصد**
- طبق پیش بینی ها رشد اقتصادی کشورهای وارد کننده نفت از رشد کشورهای صادر کننده نفت پیشی خواهد گرفت.

Caucasus and Central Asia

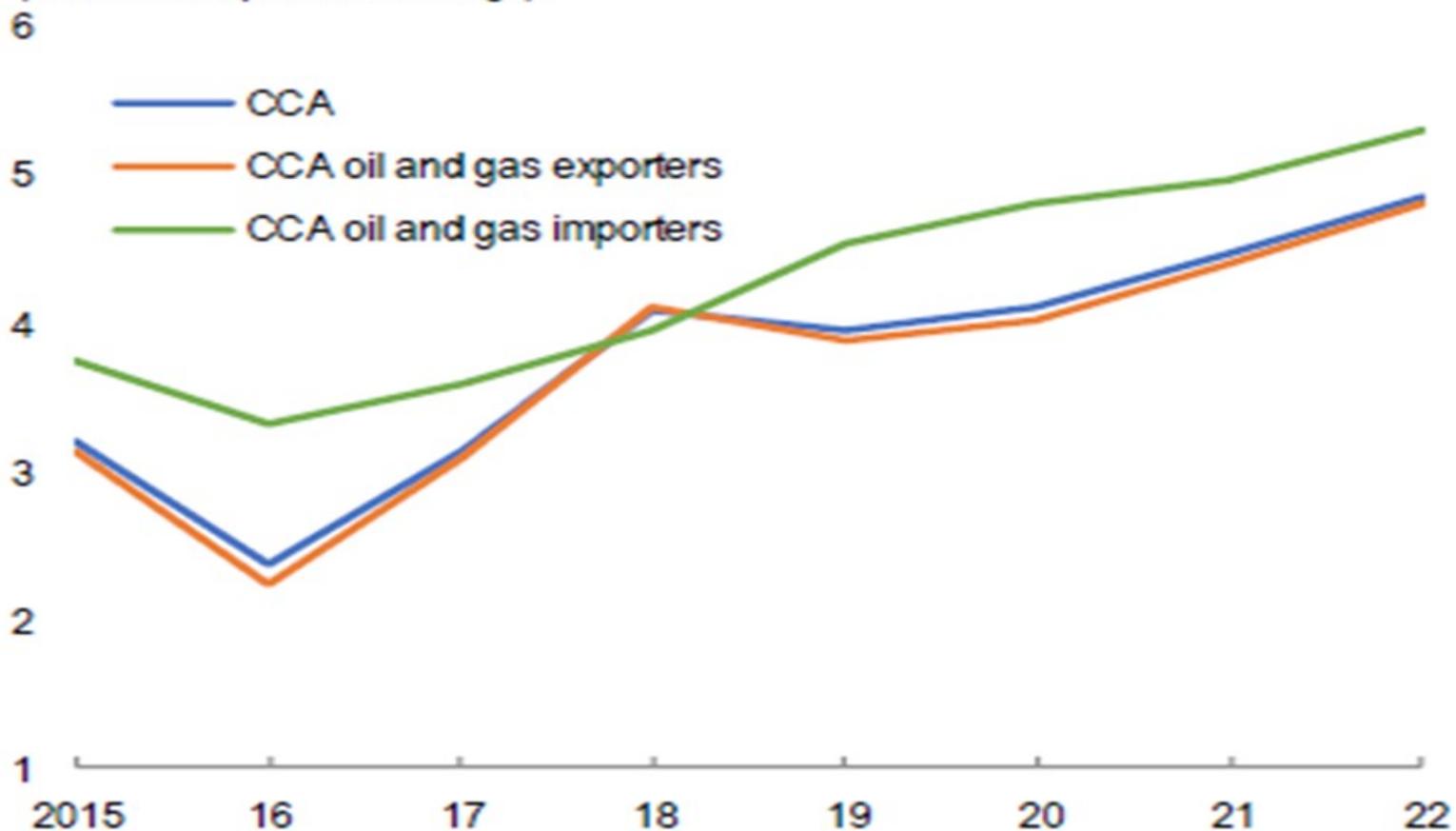
Population, millions (2015)
GDP per capita, U.S. dollars (2015)

تأثیر قیمت نفت رشد اقتصادی کشورهای آسیای میانه و قفقاز

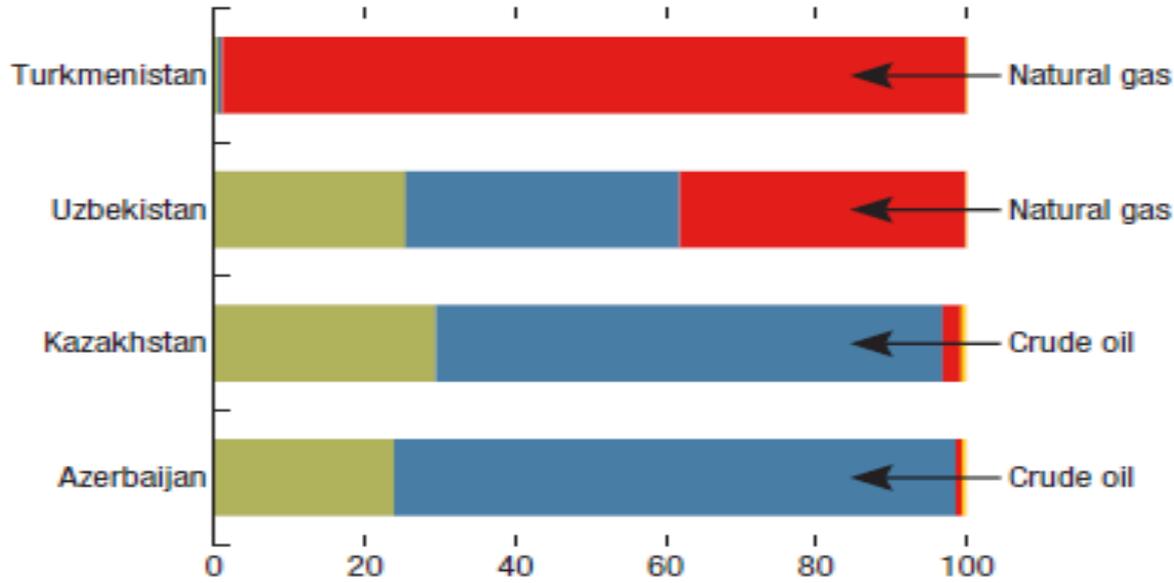
Rebound in Growth Prospects

(Real GDP, percent change)

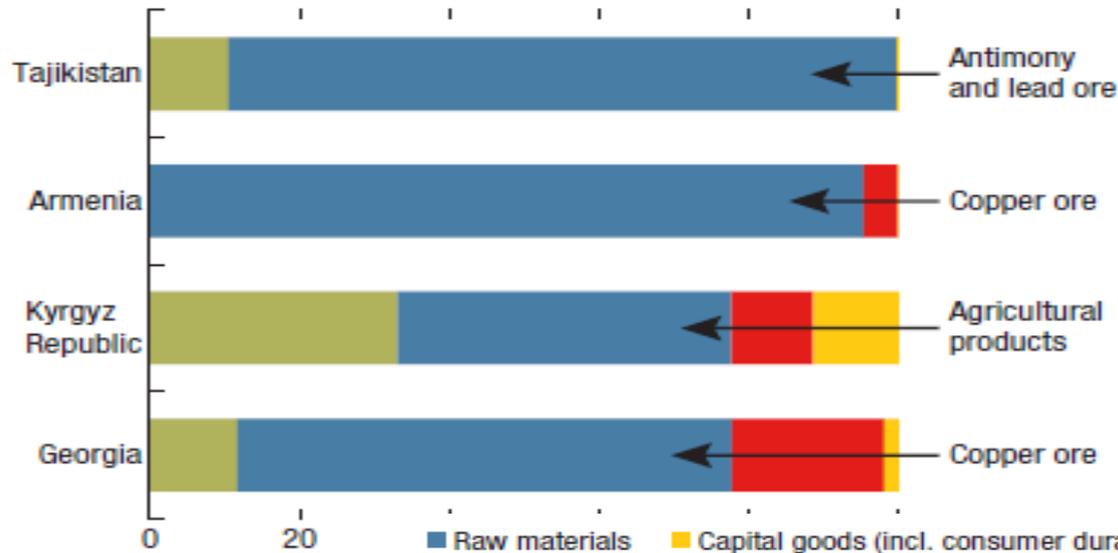
صادرات به چین توسط کشورهای صادر کننده نفت

4. CCAOE, 2012–14 Average

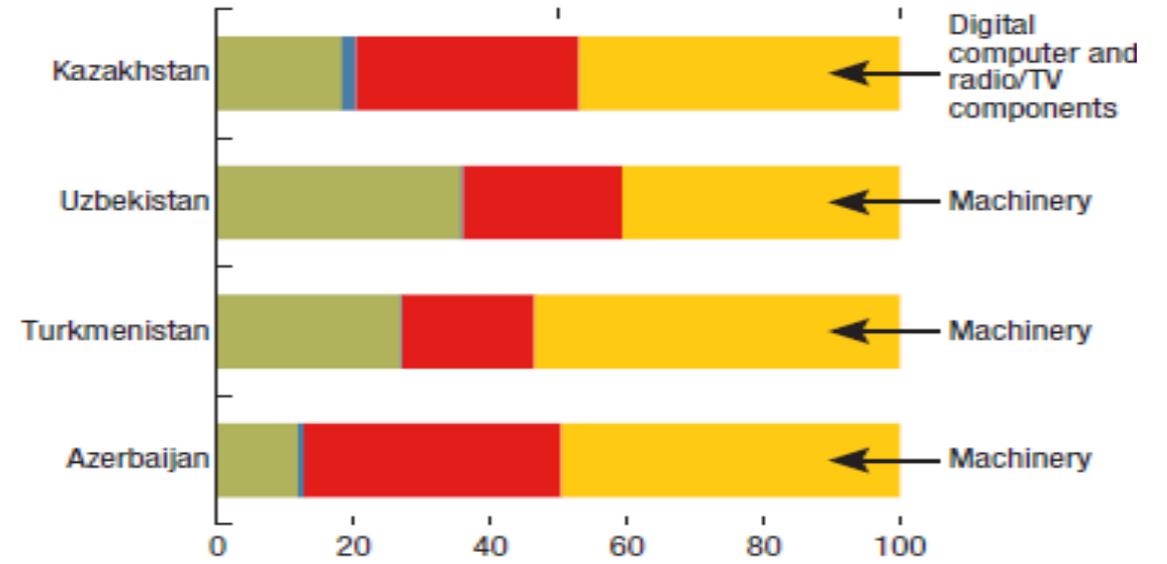
صادرات به چین توسط کشورهای وارد کننده نفت

5. CCAOI, 2012–14 Average

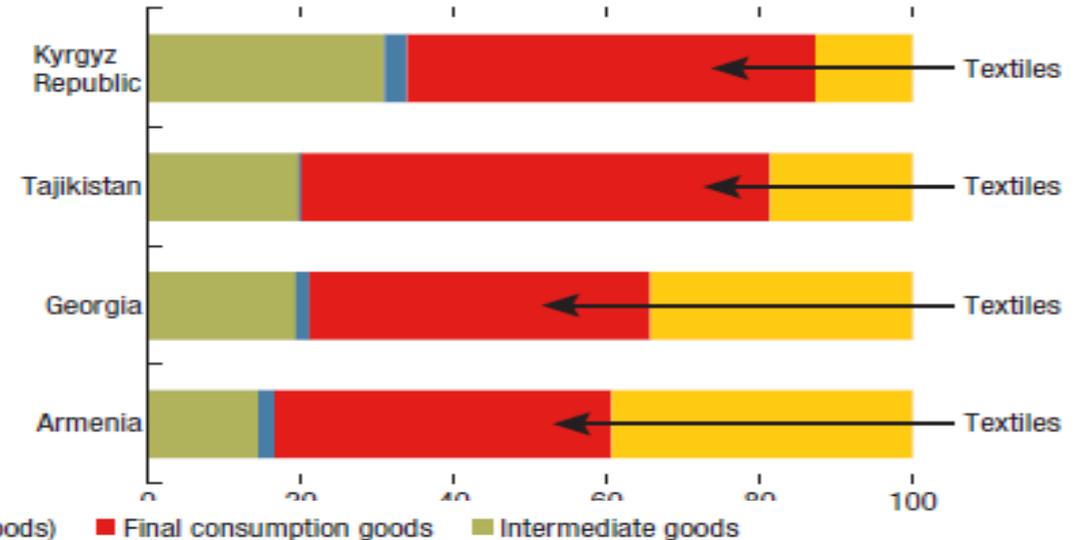
واردات از چین توسط کشورهای صادر کننده نفت

4. CCAOE, 2012–14 Average

واردات از چین توسط کشورهای وارد کننده نفت

5. CCAOI, 2012–14 Average

جمع بندی

- ✓ رشد اقتصادی کشورهای آسیای مرکزی و قفقاز متاثر از سه بحران جهانی ۲۰۰۸، بحران نفتی ۲۰۰۱۶ و بحران روبل ۱۹۹۸ بوده است.
- ✓ وابستگی بیشتر روند تجارت در کشورهای وارد کننده نفت به تغییر در قیمت نفت
- ✓ با توجه به بهبود عوامل موثر، پیش بینی می شود که نرخ رشد اقتصادی کشورهای آسیای مرکزی و قفقاز در سالهای آتی افزایش خواهد یافت.
- ✓ در صورت رشد اقتصادی و افزایش تولید ناخالص داخلی پیش بینی می شود که پتانسیل تجارت و به تبع آن میزان ترانزیت افزایش یابد.